

ATMINTIS

Senoji pajūrio fotografija – bibliotekininkės knygoje

Kretingos muziejaus Baltojoje salėje Jolanta Klietkutė kretingiškiams pristatė trylikos metų kruopštaus ir reikšmingo darbo rezultatą – išleistą knygą „Pirmieji pajūrio fotografai: Paulina Mongirdaitė ir Ignas Stropus“. Simboliška, bet būtent šiais metais minimos ir abiejų gilų pėdsaką Lietuvos pajūrio fotografijos istorijoje palikusių asmenybių gimimo metinės: sukako 150 metų, kai gimė Paulina Mongirdaitė, ir 130 metų, kai gimė Ignas Stropus.

Kaip teigia knygos autorė, M. Valančiaus viešojoje bibliotekoje dirbanti Jolanta Klietkutė, pajūrio fotografijos istorija buvo lyg balta dėmė Lietuvos fotografijos istorijoje. Ji džiaugiasi, kad, rengiant knygą, pavyko atskleisti daug naujų P. Mongirdaitės ir I. Stropaus biografijos faktų, kurie buvo publikuojami klaidingai, bent iš dalies atkurti fotografų gyvenimo faktus, nupasakoti asmenybes, nustatyti jų darbų chronologiją, ypatumus.

Jau daugiau nei 20 metų Kretingoje gyvenanti J. Klietkutė domisi šio krašto istorija, praeitimi. Ji yra viena pagrindinių elektroninės Kretingos krašto enciklopedijos, kuriamos bibliotekoje, straipsnių autorių. Jolanta, pati niekada iš rankų nepaleidžianti fotoaparato, tyrinėdama krašto istoriją, senas fotografijas, pastebėjo, kad visos pirmosios Kretingos miesto nuotraukos yra darytos ne kieno nors kito, o būtent Paulinos Mongirdaitės, pirmosios Palangos nuotraukos – taip pat jos. Na, o pirmasis Kretingoje įsteigęs meno fotografijos įmonę „Birutė“ buvo Ignas Stropus. Pajūrio fotografų biografijas bei darbus ėmusis analizuoti J. Klietkutė sustoti nebegalėjo.

Knygos autorė juokavo, kad informacijos rinkimas prilygo detektyvui – vieną po kitos reikėjo išpainioti įvairias neaiškias istorijas, surasti, kur kurią mozaikos dalį įklijuoti. „Dabar žvelgiant į knygą viskas atrodo paprasta, nuoseklu ir aišku, bet renkant medžiagą vis reikėjo sukti galvą, derinti faktus, datas, metus, net pasaulyje vykstančius įvykius, kad galėčiau išsiaiškinti vieną ar kitą fotografų gyvenimo detalę“ – pasakojo J. Klietkutė.

Rengdama knygą ji nagrinėjo straipsnius spaudoje, virtualius pasaulio archyvus, peržiūrino senus kretingiškių ir palangiškių šeimos bei kolekcininkų albumus, domėjosi muziejuose, didžiųjų šalies universitetų bibliotekose. Jolanta buvo nustebinta, kad fonduose yra tūkstančiai vienetų ikonografinės medžiagos, tačiau tie fondai dar nėra tyrinėti: visur trūksta darbo rankų. Didžiausiu lobiu ir informacijos šaltiniu įvardija Kretingos muziejų bei daug pagalbos suteikusį muziejininką Julijų Ka-

Knygos „Pirmieji pajūrio fotografai: Paulina Mongirdaitė ir Ignas Stropus“ autorė Jolanta Klietkutė ketina toliau rinkti informaciją apie fotografus, pildyti spragas, kurias dar mato.

Nuotr. iš asmeninio albumo.

narską. Vėliau ji ėmė ieškoti privačių kolekcininkų, labai daug fotografų darbų atrado naršydama užsienio aukcionus.

Vartant knygos „Pirmieji pajūrio fotografai: Paulina Mongirdaitė ir Ignas Stropus“ puslapius, atsiskleidžia, kad šių asmenybių darbai ne tiek skiriasi, kiek nuostabiai papildo vienas kitą. „Tik žvelgdama į abiejų fotografų darbus kartu, matau nuoseklią Palangos ir pajūrio istoriją nuo XIX a. pabaigos iki beveik 1945 metų“, – teigė knygos autorė. Knygoje apie pirmuosius pajūrio fotografus galima rasti tikrai unikalių Kretingos nuotraukų, susipažinti su Kretinga, kaip ji atrodė XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje, stebėti, kaip miestelis kito. Šioje knygoje pirmą kartą nurodytas faktas, kada Kretingoje atidaryta pirmoji Meno fotografijos ateljė.

Pristatymo metu leidinio autorė pasidalino įdomiais faktais, atrastais jau išleidus knygą. Tad Jolanta neužbaigia šio darbo, nors knyga ir išvydo pasaulį, pasiryžusi toliau rinkti fotografų istorijas, pildyti spragas, kurias dar mato.

Birutė NAUJOKAITIENĖ
Skaitytojų aptarnavimo skyriaus
vedėja